

Kertünk dísze és jóféle csemege: a szelidgesztenye

ZELLER ZOLTÁN

Ha „csak” díszfaként gondolunk rá, kertünk érdekes színfolija lehet, amely minden évszakban elvarázsol szépségével. Különleges hangulatot áraszt, ahogy késő tavaszi lombján áttűnik a fény, szemet gyönyörködtető nyári virágzását még „hallani is lehet”, ahogy a különleges mézet előállító méhek körülöngiák. Ha virágzás, akkor gesztenyeméz, mely több tekintetben is kiválik a mézek közül. És az az illat... semmihez nem hasonlítható. Őszi színes levelei, jellegzetes termése teszi még különlegesebbé. Télen látszik igazán méltóságteljes, impozáns termete.

Termése változatos, különleges csemege, nagyon változatos, nemcsak külalakjában, de ízében is megmutatkozik a különbség. Változó a méret, a szín az egészen világos aranybarnától a feketébe hajló sötétig. A sima felületű, fényes, enyhén és élénkebben csíkozott változatok mellett megtalálhatók a bordázott, hullámos felületű gesztenyék is. A szüret – változattól függően – szeptembertől novemberig húzódhat.

Szelid vagy vad? A vadgesztenyének a szelid csak névrokona, nem is egy családba tartoznak. Nem csak unokáinknak ültetjük! Az olvány gesztenye már ötéves korában szépen terem, akár 5–10 kg termést is gyűjthetünk egy ötödik nyaras olványról. Az olványval ellentétben a magról nevelt fa általában csak később kezd el teremni, és nem tudjuk milyen termést. A gesztenye nem magnemes, tehát az elültetett maghoz legfeljebb csak hasonló termést hoz 10–15, vagy csak huszonéves korában. A szelidgesztenye mézkerülő, de csak közvetve van a mésszel „gondja”, ugyanis nagy a káli-

umigénye, és a kálium felvételét a méz gátolja.

A gesztenyének nálunk jelenleg két fő „ellen-sége” van. A kéregrákot okozó gombabetegség (CP) és a szelidgesztenye gubacsdarázs (DK), ám mindkettő ellen – kísérletekkel bizonyítottan – eredményesen tudunk védekezni. Kiskertben, csak néhány fa esetében egészen hatékony lehet a védekezés és kordában tarthatjuk a nemkívánatos problémaokozókat. A kéregrák esetében mechanikai védekezéssel, fertőzött ágrészek levágásával, fertőzött sebek kivágásával, sebkezelésével megszüntethetjük a fertőzési góccokat. Biológiai védekezéssel – a kórokozó hipovirulens törzseivel való oltás – a cél a már fertőzött, értékes fák (állományok) megmentése és a természetes gyógyulási folyamat felgyorsítása. A gubacsdarázs túlzott károsításának gátat szabhatunk, ha elterjesztjük a természetes ellen-ségét (parazitoidját). Külföldi és hazai sikeres szabadföldi kísérletek bizonyították, hogy a kór- és károkozók megfelelően kordában tarthatók.

Kertünk és téli asztalunk kiváló dísze és csemegeje lehet őshonos fánk, a szelidgesztenye, annak termése és méze.

HÁZIKERTI KÉZIKÖNYV, ÚJRAGONDOLVA

Az elmúlt három évtizedben már 200 ezer példányban fogyott el, nem véletlen, hogy *Lelkes Lajos* szerkesztésében hatodik, javított, kiadásban is megjelent a Házikerti kézikönyv a Mezőgazda Kiadó gondozásában.

Újra reneszánszát éli a kiskertmozgalom, egyre többen nem csak dísnövényekkel ültetik be kertjüket; először a telek sarkában a fűszernövények jelennek meg, majd a gyümölcsfák, s a bátrabbak veteményesnek is keresnek helyet. Az üdvözlendő szándékhoz viszont szaktudás is szükségeltetik, ahol ültetnek, ott igény van az információra.

Ma, a szakkönyvpiacon elsősorban külföldi fordítású, „színes-szagos” kiadványokkal találkozhatunk, amelyek nem a hazai viszonyokra lettek kitalálva. Ezért is született meg a Házikerti kézikönyv újrakidadásának gondolata. Gyakorlatias, sokoldalú, jól forgatható mű született, amelyet kiváló szerzők és szerkesztők jegyeznek.

Ma a hazai kiskertek nagyságát csak becsülni lehet, a szakemberek mintegy 300-400 ezer hektárra teszik, ami nagyobb, mint amin az árutermelő kertészek gazdálkodnak. Az anyagi hasznán kívül sokkal többet írhatunk a kertészkedés javára; közösséget teremt, szemléletet formál, élhetővé teszi a településeket.

A Házikerti kézikönyv első kiadása 31 évvel ezelőtt jelent meg, s sikere azóta is töretlen. A szerkesztők reménye szerint a régi-új könyv megtalálja az utat a házikert 21. századi szerelmesei felé.

Viniczai Sándor

KEDVES OLVASÓNKI!

Márciusi lapszámunk **2017. február 22-én** jelenik meg!

Javasataikat, észrevételeiket, ötleteiket a kertikalendarium@gmail.com e-mail címre, valamint a szerkesztőség címére (1591 Budapest, Pf.: 294) várjuk.

Hasznos felkészülést kívánunk a közelgő kerti idényre!

A szerkesztőség